

tanguntur, alii asperguntur, alii inunguntur, alii perfunduntur. Relege Pentateuchum, Evangelium revolve; et diversitates istas unguendi, quas corporaliter et exterius factas advertis, ad mores deflecte. Non ego nunc de natura unguentorum, sed de mensura ago unguendi. Et alii quidem semel, alii sæpius, alii semper unguenta frequentant. Bona quidem copia, si adsit et gratia. Neutra deesse videtur in unguentis sponse, nec suavitas nec ubertas, quorum odor omnia aromata superat.

7. Ad Ecclesiam generaliter hanc laudem derivavimus: ad specialem aliquam in Ecclesia personam declinemus sermonem, quæ singulari quodam amoris et familiaritatis beneficio, sponse debeat nomine censer, in qua non modo necessitatis, sed dignitatis et voluptatis ubertim unguenta aspirant. Non hanc crediderim ego sacro unguine vel tactam in parte, vel respersam per partes, sed perfusam et perunctam abundantius in sponsi delicias. Copiosæ penes hunc sponsum aromatum cellæ eructantes ex hac in illam, sicut regales oportet habere divitias. Sed credibile est excellentioribus reginam unguentis redolere. Nihil tamen nobis de virtute unguentorum exprimitur, præterquam quod solus odor commendatur in ipsis. Non eloquitur quid efficiat unctio, delicias solas memorasse contentus, et eas delicias quæ spiritualem magis charitatem accendunt. Unctio solo tactu sentitur, cum fuerit carni superfusa. Odor vero, tactum diffugiens, tantum spiritu sentiri se patitur. Et unguenti quidem liquor sensim in inferiora liquatur: odor vero cum omni facilitate superiora petit, cerebro illabitur, sensuum sedem dum occupat, recreat. Multo ergo subtilior et sublimior, multo magis unguentorum est odor quam liquor. Et in blandimento sponse magis delicata et magis accommodata spiritualibus oblectamentis, et fæculentiæ minus habentia oportuit commemorari. Aliæ unguentis et oleo indigent, ut motus carnis aut mitigent aut immutent. Hæc autem jam non in carne, sed in spiritu, ut Domini spensam decet, spiritualibus abundat deliciis. *Odor unguentorum tuorum super omnia aromata.* Etsi solus odor commemoratur, forte non solus operatur: operatur et unctio. *Qui sunt Christi*, ait Apostolus, *carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis* (Galat. v, 24). Ubi **112** unctio est, non videtur crucifixio necessaria. Illa mortificat, et hæc immutat. Et quidem crucifixio doloris sensum habet, unctio lenitatem. Suavis unctio est, efficax tamen, quæ sine læsione oleo exultationis et lætitiæ a corruptione carnem illasam conservat, corruptionem aufert, et cruciatum non importat. Domini Jesu passionem unguenta præveniunt, unguenta subsequuntur; ut discas et tu carnis tuæ, si quis est, cruciatum unguentorum exuberantium perfusione lenire. Bis unctus est, ut et crucis non sentiret injuriam; et resurrectionis suæ novitatem consequeretur, et ut quasi per hoc sacramentum spiritualis unctionis gratiam commendaret. Bonum ergo un-

guentum, cujus, ut sic dicam, liquor carnem immutat, et odor spiritum recreat.

8. Et ut summam hæc recapitemus, unctio est mentis exultatio; odor, oratio. Unctio, spiritualis lætitia; odor, quædam eorum quæ animo gestantur, exterior per famam notitia: unctio, interna delectatio; odor, quoddam de gaudiorum experientia desiderium suaviter profluens. Ideo *odor unguentorum tuorum super omnia aromata.* Omne enim orationis incensum, et desiderii vehementiam excedit desiderium illud quod de cœlestium blandimento gaudiorum gignitur, et concupiscentia quæ de Spiritus unctione quasi suavissimus quidam odor ubertim exhalatur. Bonum hoc desiderium, quod vim habet orationis, et non habet afflictionis molestiam. Sponsa est, cui privilegium hoc unguenti et odoris defertur. Quid mirum si præcellentius redolet, quæ specialius ungiatur? quid mirum si avidius optat, quæ gustat suavius? Equum enim est ut amplius oret, quæ arctius hæret. Adhærens Sponso, unus cum illo effecta est spiritus. Ideo nonnisi Spiritus redolet in ea, qui unxit eam, et orat pro ea affectibus inenarrabilibus. Propterea odor unguentorum ejus super omnia aromata. Et in Apocalypsi legis *phialas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum* (Apoc. v, 8). Aromata, sicut Exodus docet, geminos in usus distribuuntur; id est, chrismatis, et thymiamatis (Exod. xxv, xxx).

9. Nonne tibi videntur etiam nunc in laudibus sponse hæc utraque conjungi? Unguenta ejus, et unguenta sunt, et odorifera valde: odor enim eorum super omnia aromata. Unguentum, ut dictum est, donorum perceptio: odor, de perceptione actio gratiarum, desiderium æternorum, et quidam inter sublimia bona sensus humilis. Oratio enim humiliantis se, ipsas nubes penetrat (Eccl. xxxv, 21). Vides quomodo ascendit odoramentum humilis orationis? Ascendit Pharisæus ille in templum ut oraret: sed orationis ejus odor nescivit ascendere. Dona gratiarum sibi divinitus collata secum reputat, et quasi unguenta recenset. *Non sum*, inquit, *sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri.* Audis præ quibus unctum se gloriatur? gloria ejus in confusione aliorum. Non magna gloria, magna tamen ipsi videtur. Ipsi redolet, non tamen super aromata, sed super sulphura cæterorum. Audisti quibus præferantur: audi nunc quid in se gratiæ præferant unguenta, in quibus Pharisæus gloriatur. *Jejuno bis in sabato, decimas de omnium quæ possideo, et si quem defraudavi, reddo quadruplum.* Bona hæc legis elementa redolent, non evangelicam doctrinam [al. perfectionem]. Non jejunat per omne tempus, non renuntiat omnibus quæ possidet, ut non habeat unde possit vel primitias, vel decimas dare. Defraudata reddit in quadruplum, non se patitur defraudari, non quod reliquum est exponit partem auferenti, non acceptas se habere dicit injurias. Pharisæe, inter infirma opera supra modum tumes. Pharisæe, non rogas, sed prope astanti Publicano injurias ir-

rogas. Tu de te ipso perhibes testimonium, exiguum est testimonium tuum. Duo quædam in oratione tua non tam redolent quam fetent, tumor et tepor. Tumor est in eo quod Publicano improperas: tepor quidem, quia omnino nihil rogas. Quomodo enim non tepebit oratio, elationis vento et inanitate satiata? Pharisæe, non oras, sed effers te ipsum. Tu de te ipso perhibes testimonium, et testimonium tuum non est verum. De operatione tua exiguum est, de prælatione non verum. Audi enim testimonium Veritatis: *Amen, amen*, inquit, *dico vobis, descendit hic justificatus ab illo in domum suam* (Luc. xviii, 10-14). — Non enim qui se ipsum **113** commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat (II Cor. x, 18). Ideo felix anima ad quam ab ipsa veritate tam excellens commendatio profertur: *Odor unguentorum tuorum super omnia aromata.* Magnum exhibitum est Publicano testimonium, huic autem cui laudes istæ canuntur, multo majus. *Descendit ille justificatus a Pharisæo*, hoc est, ab homine elato, ab homine injusto, *in domum suam*: hujus autem unguentorum odor omnia excedit aromata. Ingens præconium, sed ipsa non ab homine testimonium accipit, sed ab illo qui corda scrutatur, qui per fidem et dilectionem in corde ipsius et inhabitat et operatur. Non se commendat, non improbat alios. *Favus enim distillans labia ejus.* Capitulum hoc ordine sequitur, sed hodie tractari non potest. Crastina disputatio auditui vestro et aviditati dabit gaudium et lætitiā in Domino Jesu. Quod ipse præstare dignetur, qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXIV.

Favus distillans labia tua, sponsa, etc. (Cant. iv, 11.)

1. *Favus distillans labia tua, sponsa; mel et lac sub lingua tua, odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.* Vehementer dulcia sunt quæ nunc dicta sunt ad sponsam. Sed queritis quomodo superioribus ista conveniant. Semel vos commonuisse sufficiat, a necessitate continuationis liberam esse legem commendationis. Non tenet seriem, sed utitur vaga licentia. Ubi laudum ratio vertitur, non potest ordo quidem exigi; sed nec debet respui, si assignari queat. Post unguentorum laudes statim labiorum gratia profertur in medium. Quid enim scis, si non de unguenti virtute hæc in labiis diffusa est gratia? Evangelium revolve, et aliquid tale de sponso ipso dici invenies. *Spiritus*, inquit, *Domini super me, eo quod unxerit me: evangelizare pauperibus misit me.* (Isai. lxi, 1; Luc. iv, 18). Oportuit ergo et sponsam in hoc assimilari sponso, ut et ipsa in opus Evangelii unctione Spiritus ungeretur. Spiritus enim et ad officium ungit, et ad efficaciam. Utrumque ab illo est, et ministerii gradus, et gratia ministrandi. Sine gratia gradus inutilis, et sine gradu præsumptuosus est usus gratiæ. *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur* (Rom. x, 15)? aut quomodo mittentur, nisi ungantur? sicut scriptum est, *Spiritus Domini unxit me; evangelizare pauperibus misit me.* Spi-

ritus ordinat in officium, Spiritus et os aperit, et format in usum. Ideo in laudibus sponse, prius agit de unguentis, deinde de dulcedine labiorum ejus; quia etsi dulcia loquitur, non ipsa est quæ loquitur, sed Spiritus sponsi qui loquitur in ea. Denique audi quid ipse sponsus Jesus primitivæ pollicetur sponse, id est Apostolis, qui primitias Spiritus acceperunt: *Ego, inquit, dabo vobis os et sapientiam, cui non poterunt resistere omnes adversarii vestri* (Luc. xxi, 15). Magna quidem virtus sermonis divini, et adversantes revincere potest, et non adversantes allicere. Et hoc ipsum de præconiis ejus: quod nunc in disputatione vertitur, ad blandimentum plus spectat, quam ad redargutionis effectum. *Favus distillans labia tua.* Familiare quidem est illi, et quasi innatum dulcia loqui. Si quando autem increpat dure, peregrinum illud ab ea, et de longe ascitum, et non insitum, nec sic est affecta, sed magis coacta. Cum dulcia loquitur, de propriis loquitur: cum vero dura, non habet hoc oris ejus qualitas, sed pravitas audientium. Ergo de proprio et de familiarila udat sponsam, cum dicit: *Favus distillans labia tua.*

2. Sed quia de continuatione aliquanta jam audistis, vultis ut et de continentia commendationis hujus edisseram? Tria quædam laus ista complectitur; dulcedinem, plenitudinem, paritatem. Dulcedo consideratur in genere; plenitudo, in copia; paritas, in effusione. Quid effusionem dico? distillatio magis est quam effusio. *Favus enim distillans labia tua.* Quid necesse est in assignandis singulis immorari? Ipsi enim scitis quia favus nonnisi dulcedinem effundit, nec nisi de pleno effundit. Et de plenitudine quidem ipsa, non totam ipsam. Ideo *favus* non effundens, sed *distillans labia tua.* Est ergo in labiis sponse et dulcedo sola, et dulcedo plena, et dulcedo sobria. Plene quidem possidetur, sed non plene effunditur, **114** sed prout auditorum capacitas exigit. Vultis etiam ipsius sponse de labiis suis habere testimonium? *Quam dulcia*, inquit, *faucibus meis eloquia tua! super mel et favum ori meo* (Psal. cxviii, 103). Dulcia quidem sunt labia sponse. Eloquia enim Domini distillant ab eis. Eloquiorum Domini est ista dulcedo. Non enim de suo loquitur, sed quasi sermones Domini; idcirco diffusa est gratia in labiis ejus. Accipite jam ex parte qualia mella sacri favus distillat eloqui, et unicuique sicut Deus divisit vasi, cui instilletur, mensuram. Remittit, permittit, promittit, præmittit. Delicta remittit, infirma permittit, æterna promittit, et ipsorum primitias quasdam præmittit. Sapientiam loquitur inter perfectos, sapientiam quidem non hujus mundi, sed Dei sapientiam in mysterio absconditam, et inter minus spiritualiter sapientes nil arbitratur se scire nisi Christum Jesum, et hunc crucifixum. Cohortatur ad perfectionem, non cogit; sed magis consolatur pusillanimes, suscipit infirmos, et, si inquietos corripit, correptio ipsa dulcedinem sapit maternam. Peccanti compatitur, converso indulget, nec indulgentiarum numerum et

quasi terminum quem non transgrediatur præfigit, cui præcipitur septuagies septies in die delicta toties confitenti donare (*Matth. xviii, 22*).

3. Vide quam magna multitudo dulcedinis in labiis sponsæ, quæ quoties ipse pereffluis in malum, toties, si convertaris, ipsa tibi distillat in bonum, et præbendæ veniæ vicibus non exhauritur. Denique instar angelorum Dei non insultat, sed exultat super peccatore penitentiam agente (*Luc. xv, 10*). Bonum ergo est labiis ejus auditum præbere. Nam et Dominus precibus ejus aurem accommodat, sicque tuum provocat et invitat affectum, ut prodat et suum. Loquere, sponsa, quod loqueris, quia audit cum desiderio dilectus tuus sive disputantem de se, sive colloquentem sibi. Sed cum ipsi Sponso sponsa loquitur, tunc loquitur in loquela dulcioris labii, et lingua altera. Tunc cordis labia vere mella delectationis stillant divinæ; imo non tam distillant quam fluunt, quoniam hora illa in melleas affectiones anima tota convertitur. Beata vicissitudo, quando de corde sponsæ quædam fluentia mellis emanant in dilectum, et ab ipso redundant in sponsam. Ad locum enim unde exeunt hæc mellis flumina, revertuntur ut iterum fluant. Boni favi in labiis sponsi et sponsæ eructantes ex hoc in illud, et invicem rorantes amoris dulcedinem. Ille desuper irrorat gratiam: illa de deorsum actionem gratiarum. Ipse Jesus in anima dilecta roris hujus mellei stillas genuit. Dulces omnino stillæ roris, affectiones illæ divini amoris, quando sponsa liquefacta tota distillat a facie ejus quem diligit, a facie Dei sui. Ideo quasi favus distillans labia ejus, eo quod vehementer dulcis est sic affectæ mentis successio, sed velox successio, propter illum dulcem in excessum mentis raptum, et propter citam interruptionem.

4. *Favus distillans labia tua*. Purgata omnino hæc ego crediderim labia, de quibus ipse Jesus dulcedinem melleam haurire se reputat. Isaïæ labia forcipe et carbone de altari tacta purgantur (*Isa. vi, 6, 7*). *Misit*, inquit alius, *manum suam Dominus, et tetigit os meum* (*Jer. i, 9*). Quæ sponsa est, non carbonem, non digitum optat, sed oris contactum. *Osculetur me*, inquit, *osculo oris sui* (*Cant. i, 1*): labia labiis debentur. Nec enim de sponsæ labiis exprimerentur dulcedines, si non labiis imprimerentur dilecti. Quid autem nisi osculi suavitate, quod de labiis sponsæ rapit, se delectatum gaudet cum dicit, *Favus distillans labia tua*? Propter utrumque, et propter osculum charitatis, et propter oraculum veritatis. *Favus*, inquit, *distillans labia tua; mel et lac sub lingua tua*. Istud jam proprie ad eloquii gratiam respicit. Nam labiorum usus etiam ad osculum est: linguæ vero, ad eloquium tantum. Non tantum dulcedo in lingua sonat, sed *mel et lac sub lingua tua*. Simulata dulcedo est, quæ tantum sonat in lingua, et non sentitur sub ipsa. Exigua est, quæ tota est in labiis et in lingua, et non pars ejus major sub lingua. Non est dulcedo tantum in ejus lingua, nec tota est in lingua, sed sicut ipse qui novit testatur:

A *mel et lac sub lingua tua*. Ideo eructat verbum bonum: verbum tam melleum quam lacteum, propter **115** Deitatis majestatem, et propter Incarnationis mysterium. Lingua et labia ac si quidam argenteus canalis sunt, per quem de cordis fonte rivuli lactis et mellis erumpunt. Utrumque dulce, sed distincta dulcedo. Lac parvulorum est, ut Paulus loquitur (*I Cor. iii, 1, 2*). Et idem inter perfectos dulcem et divinam et quasi melleam sapientiam docet (*idem ii, 6*).

5. Alii mel tantum habent sub lingua, et non lac: alii tantum lac, et non mel. Mel autem et lac utraque pariter sub lingua sunt sponsæ. Nec mel fluit, sed magis distillat. Nec enim passim et intemperanter profundit sublimes illos et reconditos sensus secretorum celestium et Deitatis arcana, nec lactis potum sine delectu propinat. *Mel*, inquit, *et lac sub lingua tua*. Non enim sermo est vel interna dulcedine vacuus, vel internæ dulcedini coæquatus. In promptu est illi dulcia loqui, sub ejus lingua mel et lac. Beata lingua, quæ velut favus distillat, et velut ubera quædam parvulorum lacte distenditur; quæ mel distillat, et lac fluit. Omnis clamor et amaritudo et blasphemia longè ab istis proscribitur labiis, sicut Apostoli suadet hortatus (*Ephes. iv, 31*). Nec est, juxta Psalmum, *sub lingua ejus labor et dolor* (*Psal. ix, 7*): sed *mel et lac*, inquit, *sub lingua tua*. *Favus distillans labia meretricis, et nitidius oleo guttur ejus*. Non tamen mel et lac sub lingua ejus; non in intimis ejus, non in ultimis ejus: sed *novissima ejus amara sicut absinthium, et acuta ut gladius biceps* (*Prov. v, 3, 4*). De muliere vero forti hoc idem in Proverbiis inquit: *Fortitudo et decor indumentum ejus, et ridebit in die novissimo* (*id. xxxi, 25*). Spiritualem illum et vere beatum risum jam nunc pariturit os ejus, et quasi dulcedo ejus sub lingua latitat. Ebullient autem quæ nunc subsunt mel et lac, in plenam lætitiâ in die novissimo. Tunc nulla ex parte quasi sub lingua premetur silentio, sed pressum diu prorumpet gaudium, et implebitur os ejus risu: os, inquam, mulieris, cujus *fortitudo et decor indumentum ejus*. Vide quomodo non oportet nudam inveniri, quæ promissa sibi exspectat gaudia reddi.

6. Quis scit si non hæc ipsa sunt indumenta, de quibus in hoc eodem Cantici loco subsequitur: *Quia odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris*? **O** *Operui*, inquit Psalmista, *in jejuniis animam meam* (*Psal. lxxviii, 11*): item, *Humiliabo in jejuniis animam meam, et oratio mea in sinu meo convertetur* (*Psal. xxxiv, 13*). Bona vestis jejuniis, in cujus sinu quodam secreto oratio commoratur. Vestis est quæ sinum habet: *Oratio mea in sinu meo convertetur*. Habes hic utrumque, si advertas, et in jejuniis indumentum fortitudinis, et in oratione odorem thuris. *Oratio*, inquit, *mea in sinu meo convertetur*. Cur vero ait, *in sinu*? An forte defectum orationis tepidæ et infractæ dedit intelligi, in ipso primo evanescentis processu; ideoque dicitur in sinu suo converti, ibidem scilicet occidensubi exhauritur? Sed quomodo convertitur

et redit, quæ perit? Magis quidem in sinu converti videtur, quæ celerem precis reportat effectum, etsi nondum plene; ex parte tamen humilis et devotæ petitionis fructu potitur. Habet enim dulcedinem multam vehemens et devota oratio; et dum dirigitur in conspectu Domini quasi incensum, suavem ipsa odoris sui sensum haurit. An non bonum indumentum, cum vapor hujusmodi nebulæ ipsam offerentis operit et vestit animam? Bonum plane. Sed nos, sicut cœpimus, vestimentorum interpretationem secundum exteriores actus exsequamur.

7. Opera enim bona et priorem deformitatem operiunt, ne ad noxam imputetur: et decorem quemdam et venustatem conferunt, ut ad gratiam reputetur. Bona ergo vestimenta, bona sunt opera, quæ simul ornant et orant. Et quod ornent, manifestum quidem est: sed non omnium ornatus redolet thura, non orationis specimen tenet. Denique ejus opera, et patientia et publica, ostentationem et inanem jactantiam redolent, non supplicationis instantiam, non sollicitudinem placendi Domino, non impetrandæ vota gratiæ: quomodo enim aptabitur odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris? Qui vero omnia agit ut ei placeat cui se probavit Deo, ut ejus mereatur favorem, utique odor vestimentorum ejus sicut odor thuris. Et quidem thura nisi Deo soli nec offerri solent, nec debent: ideo odor vestimentorum ejus sicut odor thuris; cum quidquid sive palam, sive clam agit, ad impetrationem placationis refert divinæ. Idem videtur, **116** esse oleum in vasis, et in vestimentis odorem, sed odorem thuris. Quid aliud, quam gaudia illa spiritualia et æternam delectationem Deum exorat, qui omnem aliam abjurat et horret? *Sitivit*, inquit Psalmus, *in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea*? (*Psal. lxxii, 2*). Vides in his verbis quomodo et ipsum carnis vestimentum quasi orationis habet vicem, dum Deo sitire dicitur. Caro voluntariis afflictis disciplinis, nonne Deum ad propitiationem flectere nititur? Ipsa ejus propter Deum supplicia, quædam ad eum supplicationes sunt. Eleemosyna pauperi misericorditer impensa exorat: carnis propriæ delectatio discrete repressa, cur non et ipsa orationis habet effectum? Voluptatis repressio, quædam est votorum expressio, et desiderii delectationem aliam suspirantis. Orationis fervidæ effectus in sinu cordis vertitur et convertitur. Thura in exterioris abstinentiæ vestimento suaviter fragrant. Et bonum omnino vestimentum, quando anima non tam carne vestitur, quam carnalium jejuniis quodam et temperantia voluptatum. Bonum omnino vestimentum continentia virginalis: suavem redolet et velut thuris odorem, vel illi quem diligit, vel sibi quæ diligit. Quidquid cum dilectione offertur, non potest ejus delectatione non perfrui ipsa quæ offert. Omnis enim hæc dulcedo quæ prædicatur in ea, sentitur et ab ipsa. Ab ipsa manat, et in ipsa manet. In labiis favus, sub lingua mel, et in vestimentis ejus redolentia thuris. Proxima sunt

A ipsi universa hæc, quorum tam gratus est sensus, et perfructio dulcis. *Erunt*, inquit David, *ut complacent eloquia oris mei, et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper* (*Psal. xviii, 15*). Habetis hic utraque hæc: et ne quid desit ad cumulum gratiæ, sub vestimentorum vocabulo operum qualitas tertio loco profertur in medium. In labiis stillant eloquia: sub lingua meditationes melleæ fluunt: vestimentorum ornatus thuris spirat odorem.

8. Quid illi censes deesse ad gloriam, in qua hæc tria complacent, os, animus, opus? Hoc numero omnia comprehensa sunt, sed ordine conversa sunt. Ab operibus enim inchoandum est, non ab eloquio. Corneli centurionis primo opera et orationes exaudite sunt: fide corda mundata sunt: deinde super ipsum et super suos Spiritus cecidit, et erant loquentes linguis (*Act. x*). Ipsi Apostoli post Ascensionem Domini unanimes persisterunt in oratione: completis promissionis diebus repleti sunt Spiritu: postea profecti prædicaverunt ubique. Primo in oratione profusi sunt, deinde Spiritu infusi sunt; et sic quam susceperant alii gratiam ipsi profundunt. Primo expectatione et desiderio conversi sunt ad Deum: secundo ad ipsos facta est Dei conversio: tertio ipsi conversi conformant et confirmant fratres suos. Sed sive sanctitatem vitæ, sive visitationem divinam, sive verbi ministerium in Apostolis attendas; omnia hæc vestimentorum vicem tenent, his omnibus operi et ornati sunt. Quid in illis relictum est aut nudum, aut vetustate pristina sordens, qui tam festivo et verbi et virtutis cultu resplendent? Eximius itaque cultus in illis, sed nec copia minor. Quidnam hæc vestimenta redolent? qualis est odor eorum? Numquid non sicut thuris? Cum Domini pecuniam conservis erogant, non inde penes se quidquam vel furtum residere passi sunt, nihil inde fraudulenter sibi decerpentes: etiam a laudis munere manum excutiunt, omnia referendo ad gloriam Dei. Quasi coeli decore vestiti sunt lumine, sed cœli enarrant, non suam, sed gloriam Dei. Ipse tibi Paulus subtilia et indissolubilia quædam vestimenta verbis suis contexit, et pro capacitate tua, luminis et intelligentiæ coaptat amictum, non tamen in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus (*I Cor. ii, 13*). Ideo vestimenta quibus vel ipse tegitur, vel quæ tibi contexit, non nisi thuris habent odorem. Nam affectata verborum lascivia et cultus, inanis et levis gloriæ redolere videtur affectum. Et qui non leporem eloquii, sed lubricas et fallaces disputationes subtilioris sectantur materiæ, dum se nimis propter inanem favorem extenuant, aliquoties intexunt blasphemias. Non ergo odor vestimentorum ejusmodi sicut odor thuris. Nullum in vestimentis sponsæ excipere videtur, dum indefinite pronuntiat: *Odor vestimentorum tuorum 117 sicut odor thuris*. O me felicem, si vel unum, vel alterum in me vestimentum, integrum reddat thuris odorem, nec aliqua admixtione peregrina corruptum! Nam ad hanc mensuram, ut omnia ejus in-

documenta velut thura redoleant, neminem accessisse puro, qui necdum in sponsarum sortem meruit ascisci a Domino Jesu sponsarum sponso.

SERMO XXXV.

Hortus conclusus es, soror mea sponsa, etc.
(Cant. iv, 12.)

1. *Hortus conclusus es, soror mea sponsa: hortus conclusus, fons signatus.* Primo ex verbis suis laudatoris hujus affectum pensate. Oblectatus videtur, qui non est contentus laudasse semel. Et quantum esset, si vel simpliciter et sine repetitione ejus quam alloquitur eloqueretur praeconia? Nunc autem et exquisitis ad illam utitur blandimentis, et congratulando ipsa congeminat. Quidni? quam in matrimonii delegit gratiam, non ejus dotibus eximiis aggaudebit? Non poterat in tam dulcis necessitudinis jura nisi digna eligi, nec jam electa tepide diligi. Numquid non aequum est ut et ipsa in talibus ei placere studeat, qui sic ipsam probavit? Ipse probat, ipse talem parat, ipse plantat sibi paradisum voluptatis, ipse qui talem eam parat, ipse comparat paradiso deliciarum. *Ecce, inquit Isaac, odor filii mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus (Gen. xxvii, 27).* Hæc autem non agro confertur, sed horto; ubi spiritualis videtur plantatio florum, et aromatum cultus uberior. In hunc hortum, Jesu bone, libenter descendis ad areolas aromatum; ut cubes in eo, ut colas et custodias illum. *Hortus, inquit, conclusus, soror mea sponsa, hortus conclusus.* Per hortum internas, fratres, intelligite delicias; per conclusionem, disciplinam custodiæ. Quem dabit horto similem, nisi cujus anima spiritualibus sic affectibus redolet, sicut aromaticis floribus hortus? Quam jucundum penetrat, quam suavis recessus in pectore sponsæ, in pectore tam florifero, ut horto comparetur! Nulla in eo radix amaritudinis sursum germinans, per quam horti hujus impediatur deliciae. Omnis plantatio quam plantavit Pater meus cælestis, non invenietur in eo. Denique ipse plantavit hunc hortum voluptatis, ut solus operetur et custodiat illum. Gemino quidem operatur modo, plantans et purgans. Plantat, ut sit omne ei semen verum: purgat vero, ut fructum plus afferat. Et plantatur ut semen verum sit, et purgatur ut semiplenum non sit. Quid proderit plantatio facta ad veritatem, si purgatio desit ad ubertatem? Nihil conferet cultura diligens disciplinæ, si custodia desit. Neutro destituitur qui assimilatur horto, et horto concluso.

2. *Hortus conclusus, soror mea sponsa.* Male hortum, in quo positus erat, custodivit Adam contra lubricum fraudulentum serpentis ingressum. Jucundus quidem ille corporalius paradisus lignorum: sed ego multo meliorem in ejus animo plantatum intelligo. Nihil obfuisse in illum corporalem irrupisse, si non irrepsisset in istum. Admissus est coluber, et statim ejus persensit venena. Qui enim dissipat sepe, mordebit eum coluber (*Eccle. x, 8*). Bona custodia sepes, quæ culta ab incultis separat, et

servat illasa. Circumda ergo hanc horto tuo sepe, ne, si fuerit ablata sepes, destructa maceria, in direptionem et conculcationem fias. Non erat ille reclusus hosti: ejecto et exsuli inde quam graviter est interclusus? Cum difficultate regreditur unde incauta facilitate prolapsus est. In sudore vultus pane vescitur suo, qui in paradiso de vitæ ligno ad libitum poma carpebat. Hic vescitur pane suo, ibi vitæ fructibus. In paradiso produxit Dominus omne lignum pulchrum visu, et ad vescendum suave. Laborat in terra ejectus Adam; et non Dominus, sed ipsa terra spinas et tribulos germinat operanti. Paradisus gratis dat fructus suos: terra laboranti nec suos. Commutatio misera, sed tu, Domine, perdis, et juste, omnes qui fornicantur abs te (*Psal. lxxii, 27*). Jure perditur, qui tam charas necessitudines perdit fornicando: nec ultra meretur hæc blandimenta audire, ut vocetur *soror*, ut *sponsa*, ut *hortus*, et *hortus conclusus*, qui neminem nisi dilectum admittat. Porta paradisi tui semper clausa sit, soli principi pateat. Non deiciatur in securi et ascia janua ejus. Unus sit ibi aditus, et hic commissus **118** Cherubim. Nihil admittatur non examinatum prius gladio flammeo, nihil quod verbum Dei reprobet, quod non approbet charitas, quod non ad perfectionem et plenitudinem legis accedat. Plenitudo ergo scientiæ Cherubim, et plenitudo legis charitas in qua omnia concluduntur mandata. Hæc sit tibi custodia flammea, ut quidquid irrumperere indignum tentaverit, sub momento et non lente consumat. Numquid non commode dilectioni est assignata conclusio, quæ sponsæ semper constringit affectus, et concludit in id ipsum, ad interiora semper convertens, ubi deliciae ejus sint esse cum Filio Dei? Bonus dilectio murus: sed habet hic murus antemurale. Dilectio quasi murus est, antemurale regularis strictio. Illa cogitationes sanctas, et affectus dulces includit; hæc occasiones delinquendi repellit et excludit. Hæc opportunitatem vacationis ad amoris præstat officia; illa perfruitur. Ille murus gratus est: hic necessarius. Ille te cælestes inter delicias claudit; iste proscrit mundanas. Si tibi votum est, cor tuum velut hortum deliciarum præstare Christo, non ægre feras hoc antemurale si concludaris. Delicias perdere vult quas habet (si tamen habet) qui de munitione submurmurat. Hortus nescit esse, qui nescit esse conclusus.

3. *Hortus conclusus, fons signatus. Emissiones tuæ paradisi malorum puniceorum, cum pomorum fructibus.* In tribus hujus horti laudes absolvit, conclusus et irriguus, et aromaticus. Primum securitatem confert: secundum, fertilitatem: tertium et ad germina quæ producit respicit, et ad gratiam. Nonne nobis gratus hortus iste videtur, tam integer, tam uber, tam utilis? Nec tantum utilis est, sed aromaticis etiam abundans deliciis. Quis nostrum has ad se laudes audeat attrahere? quis hæc sibi blandimenta præsumat? Atque utinam sicut irrigationem et germinationem optamus aromatum, sic con-

cludi signarique non detrectemus. Non enim immisiones illas aromatum producit, nisi hortus conclusus, et fontis signati fluentis irriguus. Signetur ergo fons tuus, ut non effusione prodiga totus exsiccetur, signetur, ut ad irrigandum tibi sufficiat. In plateis tuis aquas tuas divide: habeto eas solus, ut non sint alieni participes tui (*Prov. v, 16, 17*). In plateis, inquam, sed in tuis aquas divide, ut virtutum aromata tibi accrescant; ac si juxta aquam in plateis. Quomodo non erit fons signatus, qui de fonte illo vitæ profluit, quem signavit Deus Pater? *Qui, inquit, biberit de aqua hac, quam ego do; fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam (Joan. iv, 12, 14).* In fonte hoc quem signatum vocat, signatam quamdam, et spiritualem, et propriam, et a sæculari se junctam doctrinam intellige: aut doctrinam, aut certe devotionem privilegio dulcedinis signatam, et quasi singularem, copiose fluentem et jugiter. Hæc est quæ omnia virtutum læta reddit genimina. Hæc est fortium operum exhilaratio, ac si quædam irrigatio ossium. Gaudium enim cordis exhilarat hæc singularis et insignis devotio in Deum, quasi fons signatus et proprius, segregatusque in hoc ministerium, ut cor sponsæ, ac si hortum quemdam irriget in sponsi delicias. Signetur ergo, ut non fiat juxta quod scriptum est: *Fons tuus turbatus pede, et vena corrupta (Prov. xxv, 26).* Alioquin nescit tuus dilectus de puro fonte potare. *Signatum est, inquit, super nos lumen vultus tui, Domine; dedisti lætitiā in corde meo (Psal. iv, 7).* Lætitiā ad irrigationem defleat. Denique in stillicidiis fontis hortus lætabitur germinans (*Psal. lxxiv, 11*). Nonne recolis de Genesi, quod *fons ascendebat, et irrigabat totam faciem terræ? (Gen. ii, 6).* Adhuc terra dedit fructus suos, nondum novit spinas et tribulos. Quis dabit hortulo meo hanc aquam, et areolis meis hunc fontem signatum? Quis dabit ut tota hortuli mei facies irrigua sit lætitiæ et lucis rivulis, ut nihil in eo aut sterile sit, aut quadam indevotione triste? Vicina sterilitati videtur operatio tristis, et spiritualis gaudii carens irrigatione. Denique et si quid nascitur, quasi radix ascendit de terra sitiēti. Quasi radix, non quasi flores, non quasi fructus. Quasi radix, hoc est aut parum aut nihil plus habens in radice.

4. Ideo fontis inducta est mentio, ut germina læta credas erumpere in horto irriguo. Et est equidem hortus, cujus aquæ fortuitæ sunt, et quasi deforis ascitæ, non perennes, non propriæ. Bonus autem hortus, cujus fons **119** in ipso nascitur. Fons signatus et proprius, *Fons, inquit, et fons signatus*: id est jugiter intus erumpens, et non valens corrumpi. *Fons*, quia ubertim fluit; *signatus*, quia nequaquam pereffluit. Aut ideo dicitur fons signatus, quia etsi aliis aliis fontes sunt, sorori et sponsæ specialis fons et proprius, et quadam prærogativa signatus. Bonus omnino fons sapientiæ, sed adhuc sub signaculo nobis emanat: dulciter sapit, sed nondum dilucide scitur. Signatus est, et clausus sub

figuris. In Apocalypsi liber ostenditur in manu sedentis super thronum, signaculis septem signatus (*Apoc. v, 1*). Utriusque ratio, et fontis, et libri, ad sapientiæ spectat intellectum; sed uterque signatus est figuris, et ænigmatibus involutus. Signatus est; quibusdam enim nobis intimatur indicium, et occultatur in ipsis: et sicut in Apocalypsi libri signati legis apertiones, ita et hic signati fontis emissiones. *Emissiones, inquit, tuæ paradisi malorum puniceorum cum pomorum fructibus.* Fons iste signatus quidem est, sed exsiccatus non est, cujus tam gratiosæ sunt emissiones. Signatus est fons sapientiæ, sed ab emissionibus ejus cognoscetis eam. *Erit, inquit, fons patens domus David in ablutionem peccatoris et menstrualæ (Zachar. xiii, 1).* Ille patet, hic signatur; ille abluat, hic alluit; ille lavat, hic rigat: ille purgat delicta, hic producit delicias: ille communis multorum, hic specialis est sponsæ. Ibi remissiones fiunt, hic emissiones. In psalmo pro octava vide quomodo primo lectum lavat, deinde rigat (*Psal. vi, 7*). Non enim est satis a fœditate lavari, nisi et fecunditas sectetur.

5. *Emissiones tuæ paradisi malorum puniceorum.* Ita, Jesu bone, ita est. Emissiones istæ, immissiones sunt tuæ, immissiones per angelos bonos. Non posset tales emittere delicias, nisi tu intrinsecus delectationes aquæ vivæ immisisses. *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine; dedisti lætitiā in corde meo (Psal. iv, 7):* Signatum est super nos, quod desuper nobis impressum est. Cui divini luminis imago desuper imprimitur, intus in corde lætitiæ spiritualis ubertas exprimitur. Ideo gloriosæ emissiones filiæ regis ab intus sunt. *Emissiones tuæ paradisi.* Non sunt exiguæ deliciarum intrinsecus copię, de quibus integer paradisi emittitur. Utrumque habes, et paradisi conclusum, et paradisi emissum. Ille est in puritatis affectibus; hic in actibus pietatis. Ille intus est, hic de illo procedit, et probat illum. Utraque delectabilis, et conscientia, et conversatio sponsæ. Omnia enim et proponit utiliter, et disponit suaviter. Ideo quasi paradisi quemdam cernas in ejus habitu et opere exteriori, dum honestas placet in singulis, et series in collatis, et suavitas in dispositis. Modeste et cum tranquillitate omnia agit, ut virginalis in ea verecundiæ non violetur serenitas. Denique et paradisi dotes enumeraturus incipit a verecundiā, in ejus designationem, propter colorem similem, punicea mala proponens. *Emissiones tuæ paradisi malorum puniceorum.*

6. Potest et in malis puniceis martyrum intelligi patientia, eo quod proprio sint sanguine rubricati. Et bona pudicitie comes patientia, quæ in laude sapientiæ sibi connectuntur, sicut scribitur: *Sapientia quæ desursum est, primo quidem pudica est, deinde pacifica (Jacobi iii, 17).* Pudicitia modeste se et pro dignitate temperat: patientia alienam immodestiam æquanimiter portat. Illa proprios motus informat, hæc alienos impetus infringit. Illa decor est, hæc

fortitudo. Ideo dicitur: *Fortitudo et decor indumentum ejus* (Prov. xxxi, 25). Primo, inquit, *pu dica est, deinde pacifica*; et post aliquanta subjungit: *Plena operibus bonis*. Bonum est enim persecutionem pati, sed propter justitiæ fructus. Ideo emissiones ejus malorum puniceorum sunt, sed cum pomorum fructibus. Bona quidem pudicitia; sed si otiosa non est, non affectata, non ficta, sed fructum afferens in patientia. Illa disponit suaviter, ista protegit fortiter: illa modesta; hæc longanimis. Ideoque his duabus nunc annectuntur, quasi consummatio et finis operum, fructus pomorum.

7. Transeundum jam erat ad arborum aromaticorum disputationem, ad delicatioris species, ad emissiones cypri cum nardo; nisi mala punicea odore suo nos adhuc traherent, et festinantem ad alia retinerent sermonem. Nos malorum puniceorum parabola respicit, qui regulares **120** celebramus conventus, qui sub uno continemur Ordine, quasi grana sub cortice. Atque utinam hæc grana imitemur, similiter in coherencia cordis unanimes, sicut in conclusione quadam Ordinis. Pene indiscreta facie hujus sibi mali grana coherant: numeri singularitate magis distant quam specie. Discamus et nos ab invicem numero differre, non animo. Non rixantur invicem, non contra corticem murmurant, non tentant illum perrumpere; patienter se sinunt ejus quasi alio concludi, ut quodammodo dicere illud videantur: *Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum!* (Psal. cxxxii, 1.) An non, fratres, in hoc Ordine nostro, ac si in cortice puniceo, passionis Christi per imitationem color rutilat? Denique velut quædam hujus magi grana sunt, qui sibi nativum ducunt sub disciplina regularis corio contineri, nec tam premi se censent, quam protegi. Absit amor proprietatis, absit amor private potestatis, et hujus te mali granum exhibes. Discant alii nostro invitati exemplo quam bonum sit et quam jucundum habitare in quodam arcto communionis, et sub munimine corticis. Charitas uniat, et cortex munit. Quot videtis ordinata collegia, tot intelligite velut quædam mala punicea, quæ de fonte fluxere Baptismatis. Denique *credentium*, ut legimus, *erat cor unum, et anima una* (Act. iv, 32). Ex illis quasi granis tantarum congregationum ordinate et unanimiter viventium mala punicea prodierunt. Illos primos credentium conventus non adstringebat adhuc institutio Ordinis, sed instinctus amoris. Non modo ducebant utile, non modo bonum, sed etiam jucundum habitare in unum: sicut unguentum quod descendit in barbam, barbam Aaron, in oram vestimenti (Psal. cxxxii, 1, 2), ab ipso capite Christo Jesu, qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XXXVI.

Emissiones tuæ paradisi malorum puniceorum, etc.
(Cant. iv, 13.)

1. *Emissiones tuæ paradisi malorum puniceorum cum pomorum fructibus, cypri cum nardo; nardus*

et crocus fistula et cinnamomum cum universis lignis Libani, myrrha et aloë cum omnibus primis unguentis. A cypri incipiendum est; nam ibi terminavimus. Septem hic enumerantur arbores aromaticæ, quæ dicuntur emitti de fonte signato. Et quidem verba hæc videntur verba libri signati. Ita est, signata sunt et obserata. Quid nobis, Jesu bone, sponsæ tuæ laudes proponis, si non quid virtutis [al. veritatis] intus continent, ipse deprimis? Tu tenes clavem hujus horti conclusi; tu signasti, tu resigna, tu solve; tu, inquam, solve septem ista signacula. Nemo novit quæ sunt illa intima sponsæ, illa abscondita tua, quibus adimpletus est venter ejus. Nemo novit illa nisi tu, et cui volueris ipse revelare. Utinam et nos simus, qui facie revelata gloriam sponsæ, quæ ab intus est, speculari possimus. Magna gloria ejus in mysterio tam numeri quam nominum istorum. Et quidem hic, quantum donante Domino quimus inspicere, septenarii sacramentum, aut spiritualitatem aut universalitatem indicat gratiarum. Id enim frequens et usitatum est in sacris Litteris, ut septenarius numerus interpretetur dona illa, quæ perfecta sunt, et quæ desursum sunt. Divisiones gratiarum sunt, et divisiones ministracionum sunt, et divisiones operationum sunt: idem autem Spiritus dividens singulis prout vult (I Cor. xii, 4-11). Alias aliis dividit, sed in sponsa quasi colligit et confert universas. Non particulatim dividuntur illi, quasi divisæ sint in illa. Aliis et dividit, et donat; illi non tam dividit, quam totum donat: nisi in hoc eum dividere illi intelligas, quod selectim et prærogative confert illi, vel in eodem genere gratiarum amplius, vel specialiter in alio. Posset alias arbores aromaticas enumerasse; sed sufficit septem, propter eam, quam diximus, vel spiritualitatis vel universalitatis significantiam.

2. Nunc arborum istarum nomina et naturas in discussiones adducamus: et sub umbra istarum immorari jucundum videtur, et fructus earum dulcis erit gutturi nostro. Umbra, figuram ipsam intelligo: fructum, veritatem earum. Quomodo non dulcis sensuum fructus, **121** quando ipsa verborum grata sunt folia? Et scitis quantum auditui vestro dat affectionem et lætitiã tam dulcium frequentia vocabulorum. Poterant ad permovendum affectum ista sufficere: sufficit quidem affectui simplicitas ista: nam intellectui sufficere nequit. Mos gerendus est ipsi, qui pasci vult sensuum veritate. Dulciter auditur hæc dulcium inculcatio verborum: *Cypri cum nardo, nardus et crocus, fistula et cinnamomum, myrrha et aloë.* Absit autem ut non multo dulcius intelligantur! Magnæ sunt corporales in arboribus hic enumeratis deliciae, sed quanto majores spirituales sunt quæ figurantur in istis? *Emissiones, inquit, tuæ paradisi malorum puniceorum sunt*: sunt etiam cypri cum nardo. Bonus enim ordo, post labores patientiæ, post verecundiam pudoris, ad unguenta

proficisci, et unguenta regalia. Nam et de cypri semine regale confici solet unguentum. Et quia in malis puniceis regularem interpretati sumus unanimitatem; consequenter his verbis et unguentis regis excellentem quamdam sublimitatem intellige. *Qui se, inquit, humiliat, exaltabitur* (Luc. xiv, 11). In patientia et in unanimitate, quid, nisi humilitas? Humilitas nec contra injuriantes timet, nec supra consortes se tendit. In malis ergo puniceis humilitas, in cypri sublimitas: in illis labor, in his deliciae. Cypri, ut aiunt, semen decoqui oleo solet, ut unguentum exprimat ex eo. Alii seminant in lacrymis, sed sponsa in oleo semina nostra, opera nostra sunt. Hæc si habent hilaritatem, quasi in oleo decoquantur. Non satis est oleo intingi, nisi sint cocta et confecta in oleo, et quasi in ipsum oleum conversa. Quod in oleo calente decoquitur, olei ipsius imbuitur natura. Coquantur et conficiuntur semen cypri et oleum in unam unguenti qualitatem. Mira quidem confectio laboris et lætitiæ, eo mirabilior, quod in labore non labor, sed lætitia sola sentitur. Opus enim exsultationis in oleo decoctum, in ejus transit naturam. Opus ipsum, ut sic dicam, obliviscitur opus se esse, dum amoris pinguedine totum inficitur. Sed et ipsa interior exsultatio de opere capit augmentum: sic enim et oleo semen confert, et oleum semini, quando cum exsultatione operatur sponsa, et de ipso opere magis exsultat.

3. Unguentum hoc regium est. Jesus ipse libenter ex hoc inungitur: hilarem enim datorem diligit Deus (II Cor. ix, 7). Etsi unxit eum Pater Deus spiritu et virtute, etsi unctus est oleo lætitiæ præ consortibus suis; vult tamen a consortibus suis ungi, et devotionis nostræ optat unguentum. Quis dabit mihi tantam olei copiam, in qua omnes operum meorum fructus decoqui possint, et cor meum totum confrigi? Evangelista Joannes sub typo vitæ contemplativæ, sub sponsæ figura, in plenum oleo fervente dolium descendit (Hieron. De script. eccles.). Quis dabit mihi tantam abundantiam olei, et olei ferventis, ut totus immergar et conficiar? quis dabit mihi tantam abundantiam olei et seminis cypri, ut unguentariæ confectioni sufficiat? Non omne semen hæc olei decoctio recipit, non omnem vult fructum. Denique non omne opus contemplationis immisceri lætitiæ potest. Opera exterioris sollicitudinis, et usus contemplationis confici simul non possunt, nec in unam coagulari qualitatem. Quos ergo fructus hæc confectionis recipit? Illos plane quos Apostolus enumerat: *Fructus autem Spiritus, gaudium, pax, patientia, longanimitas, fides, mansuetudo, modestia, continentia, castitas* (Galat. v, 22, 23). Hi fructus cum oleo contemplationis conveniunt, et quasi in unam coeunt naturam. Sed et illud semen huic confectioni maxime convenit, de quo legitur: *Semen est verbum Dei* (Luc. viii, 11). Denique et semen cypri, cum manna similitudinem

quamdam habet, n quo verbum Dei figuratum accipimus. Utrumque enim et manna, et cypri semen album est, et simile semini coriandri. Lex Domini immaculata est (Psal. xviii, 8). Hæc non vult aqua sæcularis discuti sapientiæ, non ejus assertionibus firmari, sed oleo Spiritus, ut spiritualis sensus, ut unctio Spiritus exprimat ex ea. Hujus meditatio et contemplationis lætitia facillime commiscetur, cum sibi conjungitur verbi studium, et gratiæ oleum in contemplatione: et dum illud per istam decoquitur, facillime ex hac confectione spiritualis exprimitur intelligentia, et unctio quæ docet de omnibus. Et vide quia non ait simpliciter, *cypri*; sed, **122** *cypri cum nardo*. Nardo se Dominus fatetur præunctum in sepulturam (Matth. xxvi, 3, 8). Quid ergo in nardo, nisi mentis quietem intelligis? Ideo cum cypri jungitur, eo quod omnis contemplationis usus quiete mentis indigeat.

4. *Cypri, inquit, cum nardo, nardus et crocus.* Bona connexio. Crocus enim flos quasi aurei coloris, ad sapientiæ rutilum refertur colorem. Ergo in cypri intelligitur investigatio; in nardo, vocatio; in croco, visio sapientiæ. Jurè nardus ponitur in medio; utriusque necessaria, id est investigationi et visioni. Nam nec investigari sine vacatione mentis veritas potest, nec videri cum inventa fuerit. Accipe ergo in cypri studium; in nardo, otium; in croco, utriusque fructum. Noli de cætero, sponsa, noli dicere, *Quia fusca sum*; noli amplius te decoloratam vocare (Cantic. i, 5). Jam enim sponsi ipsius testimonio croceo colore resplendes, quæ crocum emittis. Bene croceo nitet colore, quem non infuseat fatuitas, quem non tædii et deficientis animi moribundus pallor inficit: sed sapientiæ fulgidus, et rutilus charitatis color exhilarat.

5. Si velimus hæc ad Christi personam reflectere, congrua plane interpretatio sequitur. Quis magis oleo decoctus est gratiæ? Ipse in manna intelligitur, ipse seminis cypri speciem tenet, ipse passionis cruce pressus sacramenta salutis et unguenta gratiæ profudit: ipse in cypri patitur, et in nardo sepelitur, et de corde terræ resurgit in croco. Quasi novus flos et rutilus, quando per resurrectionem ejus caro reffloruit. Et fortasse in fistula ascendit ad cælum. Hæc enim arbor in altum excrevit; et sponsa ejus quasi compatitur in cypri, conspeditur in nardo, et in croco conresurgit. Quid ergo consequens est, nisi ut coascendat in fistula? Si enim conresurrexit sponso, quæ sursum sunt quærere debet, quæ sursum sunt sapere, ubi sponsus ejus est in dextera Dei sedens (Coloss. iii, 1, 2). *Fistula et cinnamomum.* Fistula exurgit in altum, cinnamomum parum quidem excedit a terra. In fistula altum cernit, sed in cinnamomum altum non sapit. Illa ascendit, illud condescendit. Fistula est quando sponsa excedit Deo: cinnamomum, quando contemperans est nobis. Etsi se contemperat, totum tamen est spirituale quod profert. Cinnamomum